

PÕLLUMAJANDUS-
MINISTEERIUM

Rahastamisvahendid

Merle Saaliste

Maaelu arengu osakond

November.2015

Mis on rahastamisvahendid? 1

- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest on võimalik abi anda:
 - toetustena
 - auhindadena
 - tagastatava abina
 - **rahastamisvahenditena (RV)**
 - eelnevalt nimetatute kombinatsioonina
- RV-d võivad olla:
 - omakapitali- või kvaasiomakapitali investeeringud
 - laenud
 - tagatised või muud riskijagamisvahendid

Mis on rahastamisvahendid? 2

- RV-d on muutumas üha tähtsamaks, sest nad:
 - **võimendavad** Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide **mõju** (eri liiki avalikke ja erasektori vahendid kombineeruvad)
 - **muudavad** ringlusefekti tõttu **abi** andmise pikemas perspektiivis **jätkusuutlikumaks**
 - laiendavad kasusaajate ringi ja seega **vähendavad konkurentsimoonutust**
 - **vähendavad vahendite ebaefektiivse kasutamise riski**

Mis on rahastamisvahendid? 3

- RV-d kasutatakse selliste investeringute toetamiseks, mida peetakse rahaliselt elujõuliseks, kuid mis ei leia turult piisavaid rahastamisallikaid
- Rakendatavad RV-d ei tohi tõrjuda välja erasektorist tulevat rahastamist
- Eesmärk on kooskõlas programmi eesmärkidega rahuldada konkreetsed turuvajadused ning reageerida turutõrgetele ja ebasoodsatele investeerimisolukordadele kulutõhusal viisil
- Otsus rahastada abimeetmeid RV-na peab põhinema eelhindamise käigus leitud tõenditele turutõrgetest ja ebasoodsatest investeerimisolukordadest ning lähtuma avaliku sektori investeerimisvajaduste hinnangulisest tasemest ja ulatusest

RV rakendamise seis

- Lõppenud on eelhindamine (teostas Ernst & Young Baltic AS, toimus perioodil **dets.2013 – dets.2014**, aruanne asub: <http://www.agri.ee/et/eesti-maaelu-arengukava-2014-2020-ja-euroopa-merendus-ja-kalandusfondi-2014-2020-rakenduskaava>)
- Eelhindaja tuvastas turutõrked ja pakkus välja sobivad finantstooted ja nende rakendamise strateegia
- Otsus RV rakendamiseks on tehtud (MEM juhitud rahastamisvahend, MAK 2014-2020 näeb ette **36 mln eurot** RV-dele)
- Toimuvad läbirääkimised võimaliku rakendajaga (MES) ja rakendus üldtingimuste ja RV raames pakutavate finantstootete detailsema kujunduse osas (probleemne on tagatisskeem)
- Vaja on:
 - taotleda volitus VV-lt rahastamislepingu sõlmimiseks
 - täiendada MAKi (sama meetme puhul RV rakendamise tingimused kohati erinevad toetuskeemist)
- Rahastamislepingu sõlmimiseni loodame jõuda enne uut aastat

RV-st rahastatavad investeeringud

- Rahastatakse **investeeringuid materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse**, mis vastavad MAK meetmete **4.1, 4.2 ja 6.4** toetatavatele tegevustele ja eesmärkidele
 - täiendava tegevusena lubatud tootmishoonete ja nende sisseseade omandamine
- Investeeringuobjekt peab asuma lähtuvalt meetme tingimustest:
 - meetmete 4.1 ja 4.2 tegevuste korral Eesti Vabariigi territooriumil
 - meetme 6.4 tegevuse korral MAK punktis 8.1 esitatud määratlusele vastavas **maapiirkonnas**

RV eelarvejaotus MAKis 1

Meetmed, mille puhul RV-d rakendatakse	Sihtvaldkond	Indikatiivne % RV eelarvest
1. M04.1 Investeeringud materiaalsesse varasse: investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks	2A	47,2%
2. M04.2 Investeeringud materiaalsesse varasse: investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks		16,7%
sh	3A	11,1%
	6A	5,6%
3. M06.4 Põllumajandusettevõtete ja äritegevuse arendamine: investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maa piirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas		36,1%
sh	6A	27,8%
	5C	8,3% ⁷

RV eelarvejaotus MAKis 2

Sihtvaldkonnad:

- **2A:** Kõigi põllumajandusettevõtete majandustegevuse tulemuslikkuse parandamine ning põllumajandus-ettevõtete ümberkorraldamise ja moderniseerimise hõlbustamine, eelkõige eesmärgiga suurendada turul osalemist ja turule orienteeritust ning põllumajandusliku tegevuse mitmekesistamist.
- **3A:** Toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu.
- **6A:** Tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine.
- **5C:** Taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete, jääkide ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil

RV kombineerimine (MAK) toetustega

- RV-d võib kasutada **MAK meetmete 4.1, 4.2 ja 6.4 omafinantseeringu osa rahastamisel**, kui toetuse ja RV toetuse **brutoekvivalendi summa ei ületa**:
 - maaelu arengu määruse (EL) nr 1305/2013 II lisas sätestatud asjakohaseid **toetuse piirmäärasid** ja
 - vastava meetme tingimustes sätestatud **toetuse piirsummat**
- RV rahastuse ja toetuse summa ei **tohi ületada asjaomase kuluartikli kogusummat**
- RV-d ei kasutata toetuse eelrahastamiseks
- RV-st rahastatavaid kulusid ei tohi katta liidu eelarvest ühegi teise rahastamisvahendiga

RV finantstoodete kirjeldus

	Mikro- ja väike-ettevõtete kasvulaen	Pikaajaline investeerimislai	Tagatis
Sihttase	14,2 mln €	16,1 mln €	5,7 mln €
Sihtrühm	Mikro- ja väikeettevõtted	Mikro-, väike- või keskmise suurusega ettevõtjad	Alustavad noortalunikud (24 kuud), tootjarühmad
Laenusumma	5000 – 100 000 eurot (otselaen või kaaslaenamine)	250 000 – 1 000 000 €; tootjarühm 250 000 - 3 000 000 € , kaaslaenamine pankadega (pank vähemalt 50%)	Kuni 80% laenusummast (laenu summa fikseeritud ja asjaliselt piiratud)
Tagatis	Vähemalt 50%	Vähemalt 80%	
Laenu pikkus	Kuni 5 aastat (+ kuni 3 aastat maksepuhkust)	1 kuni 15 aastat (+ kuni 5 aastat maksepuhkust)	Kuni 10 aastat
Intress üldjuhul	Subsideeritud intress - 6% +EKP määr	Turutingimustel (pangalaenu intress)	Subsideeritud tasu - 1,5%
Eritingimused	Subsideeritud intress: noortalunikud ja-tootjarühmad – 2% +EKP määr; alustavad ettevõtjad, mikroettevõtjad, naisettevõtjad, puudega ettevõtjad– 4% +EKP määr	Subsideeritud intress: Noortalunikud ja- tootjarühmad – 1% +EKP määr; alustavad ettevõtjad, mikroettevõtjad, naisettevõtjad, puudega ettevõtjad– 2% +EKP määr	
Muu	Muud tingimused ja nõuded	Sama, mis kasvulaenul	Muud tingimused

Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen 1

Nõuded laenu taotlejale:

- on kantud Eesti Vabariigi äriregistrisse
- on **väikese suurusega ettevõtja** (töötajaid <50, müügitulu < 10 mln €)
- ei tegutse ühes või mitmes piirangutega sektoris
- **ei ole** riigiabi eeskirjades määratletud **raskustes** olev äriühing, **on jätkusuutlik ning maksejõuline**
- **omakapital vastab** äriseadustikus sätestatud **nõuetele**
- **ei ole riikliku maksu võlga** või selle tasumine on ajatatud ning tasutud ettenähtud summas
- **ei ole** rakendaja sisesuuniste ja standardlaenu poliitika kohaselt tehtavate kontrollide järgi rakendaja või muu finantsasutuse antud **ühegi teise laenu või liisingu maksuvõlga või tasumata makseid**
- **juhatuse liikmed ja omanikud on usaldusväärsed ja pädevad**
- **pangaga kooslaenamisel** on krediidi- või finantseerimisasutus teinud **laenuotsuse** (laenu suurus, tähtaeg, intressimäär, omafinantseerimise tingimused, sh maht ja tähtajad)

Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen 2

Piirangutega sektorid:

- a) **ebaseaduslik majandustegevus**
- b) **tubaka ja destilleeritud alkoholsete jookide ning nendega seotud toodete tootmine ja nendega kauplemine**
- c) **relvade ja laskemoona tootmine ja nendega kauplemine**
- d) **kasiinod ja samaväärsed ettevõtted;**
- e) teadus- ja arendustegevus või tehnilised rakendused, mis on seotud elektrooniliste andmeprogrammide või lahendustega, mille i) otsene eesmärk on toetada a) punktides a ja d osutatud piirangutega sektoritesse kuuluvat tegevust, b) interneti hasartmänge ja internetikasiinosid või c) pornograafiat, või mille ii) eesmärk on võimaldada ebaseaduslikult a) siseneda elektroonilistesse andmesidevõrkudesse või b) laadida alla elektroonilisi andmeid
- teadus-ja arendustegevus või tehniliste rakendused, mis on seotud i) **inimese kloonimisega** teadustegevuse või ravi otstarbel või ii) geneetiliselt muundatud organismidega (**GMO**)

Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen 3

- Abikomponent kujuneb turutingimustel nõutava tagatise protsendi ja vähendatud tagatise nõude vahest
- Kui ei ole võimalik rakendada vähendatud tagatise nõuet (näiteks kui ettevõtja vähese tähtsusega abi piirsumma on täis), rakendatakse **turutingimustel tagatise nõuet**

Tagatis tagatis saab olla:

- kinnisvara
- kommertspant
- registerpant
- käendus

Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen 4

- Kui ei ole võimalik rakendada subsideeritud intressi **6% + EKP refinantseerimise määr**, rakendatakse **turutingimustel intressi**
- **Abikomponent** kujuneb turuintressi ja subsideeritud intresside vahest

Turutingimustel intress:

- **Pangaga kooslaenamisel** on RV-st antava laenu intress vähemalt võrdne krediidi- või finantseerimisasutuse laenuotsuse tingimustes toodud intressi määraga
- **otselaenamisel** määratakse intress Euroopa Komisjoni viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodiga vastavalt ettevõtja krediidi- või finantseerimisasutuse antud krediidireitingule ja pakutavale tagatisele, kui laenuvõtja kohta puuduvad andmed varasemate laenude ja nende tagasimaksmise kohta või tal ei ole bilansile tuginevat krediidireitingut (näiteks tegevust alustavad ettevõtjad) suurendatakse Eesti Vabariigile kehtestatud baasmäära vähemalt 400 baaspunkti võrra.

Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen 5

Intress mitte vähem kui **2%** + EKP määr:

- **noortalunik**
 - põllumajanduslik ettevõtja MAK meetme „Põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus“ mõistes, kelle kõik seotud isikud on füüsilised isikud ja kuni 40 aastased,
 - alustava ettevõtja, kelle kõik seotud isikud on füüsilised isikud ja kuni 40 aastased ning investeering tehakse põllumajandusse
- **tootjarühm** (MAK meetme „Põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus“ mõistes, <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022015002>)

Intress mitte vähem kui **4%** + EKP määr:

- **alustav ettevõtja** (asutamisest kuni 24 kuud)
 - **mikroettevõtja** (kuni 9 töötajat, müügitulu kuni 2 mln eurot)
 - **naisettevõtja**
 - **puudega ettevõtja**
- } (vähemalt 51% kapitalist kuulub nimetatud isikule ja ta ka juhib ettevõtet)

Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen 6

Muud tingimused ja nõuded

- Laen väljastatakse **kas korraga või mitmes osas 1 aasta jooksul** lepingu sõlmimisest
- Laenulepingu **sõlmimise ja esmakordse muutmise tasu ei ole**
- **Korduval muutmisel** tasu kuni **1% laenujäägil**
- Laenulepingu ennetähtaegne lõpetamise korral (so laenu **ennetähtaegsel tagastamisel**) **leppetrahvi ei ole**
- Laenu tagastamine toimub **vastavalt graafikule** võrdsete põhiosamaksetena, annuiteetmaksetena või ühekordse tagasimaksena laenuperioodi lõpus, vajadusel võib tagastamine toimuda ka erigraafiku alusel, kooslaenamisel puhul võib tagasimakseid allutada ka krediidi- või finantseerimis-asutuse graafikule
- Laenu **võib taotleda korduvalt**, kuid mitte enne, kui eelmisest rahastamisvahendist antud laenust on **75% tagasi makstud**

Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen 7

Muud tingimused ja nõuded

- Rahastada võib ka **põllumajandussektorisse** tehtavat uut investeeringut täiendavat ja sellega seotud **käibekapitali**, kuid mitte rohkem kui **30%** ulatuses investeeringu rahastamiskõlblike kulude kogusummast, peab veenvalt põhjendama, peab kaasnema arendus- või laiendustegevusega
- Rahastatakse **ainult uusi laene**, välistatud on olemasolevate refinantseerimine
- Laenu antakse investeeringutele, mis **ei ole füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud** enne laenu taotluse rahuldamise otsuse kuupäeva

Pikaajaline investeerimislään 1

Nõuded laenuaotlejale:

- on kantud Eesti Vabariigi äriregistrisse
- on **VKE** (töötajaid <250, müügitulu <50 mln € või bilansimaht <43 mln €)
- ei tegutse ühes või mitmes **piirangutega sektoris**
- **ei ole** riigiabi eeskirjades määratletud **raskustes olev äriühing, on jätkusuutlik ning maksejõuline**
- **omakapital vastab** äriseadustikus sätestatud **nõuetele**
- **ei ole riikliku maksu võlga** või selle tasumine on ajatatud ning tasutud ettenähtud summas
- **ei ole** rakendaja sisesuuniste ja standardlaenupoliitika kohaselt tehtavate kontrollide järgi rakendaja või muu finantsasutuse antud **ühegi teise laenu või liisingu maksuvõlga või tasumata makseid**
- **juhatuse liikmed ja omanikud on usaldusväärsed ja pädevad**
- **krediidi- või finantseerimisasutus või fond on teinud laenuotsuse** (laenu suurus, tähtaeg, intressimäär, omafinantseerimise tingimused, sh maht ja tähtajad)

Tootjarühma ja alustava noortalunikust mikroettevõtja tagatis 1

Nõuded garantii taotlejale:

- on kantud Eesti Vabariigi äriregistrisse;
- on:
 - **noortalunikust** (vt kasvulaen, slaid 15) **mikroettevõtja** (kuni 9 töötajat, müügitulu kuni 2 mln eurot), **kes ei ole registreeritud kauem kui 24 kuud tagasi või**
 - **tootjarühm** (vt kasvulaen, slaid 15);
- ei tegutse ühes või mitmes **piirangutega sektoris**
- **ei ole** riigiabi eeskirjades määratletud **raskustes** olev äriühing, **on jätkusuutlik ning maksejõuline**
- **omakapital vastab** äriseadustikus sätestatud **nõuetele**
- **ei ole riikliku maksu võlga** või selle tasumine on ajatatud ning tasutud ettenähtud summas
- **ei ole** rakendaja sisesuuniste ja standardlaenupoliitika kohaselt tehtavate kontrollide järgi rakendaja või muu finantsasutuse antud **ühegi teise laenu või liisingu maksuvõlga või tasumata makseid**
- **juhatuse liikmed ja omanikud on usaldusväärsed ja pädevad**
- **krediidi- või finantseerimisasutus või fond on teinud laenuotsuse** (laenu suurus, tähtaeg, intressimäär, omafinantseerimise tingimused, sh maht ja tähtajad)

Tootjarühma ja alustava noortalunikust mikroettevõtja tagatis 2

Muu:

- Tagatist antakse **ainult uutele laenudele**, olemasolevate laenude refinantseerimist ei garanteerita.
- Tagatist **ei anta** vahefinantseerimislaenudele, allutatud laenudele, kvaasiomakapitali vormis laenudele ja vaba tagasimaksega krediidiliinide vormis laenudele.
- Tagataval laenul **peab olema tagasimaksegraafik**, milles nähakse ette regulaarsed tagasimaksed või üks lõppmakse (*bullet payment*).
- Ei tagata laenu investeringutele, mis on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne tagatise garantiitaotluse rahuldamise otsuse kuupäeva.

Eelhindaja ettepanekud RV rakendamiseks

	Mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen	Pikaajaline investeerimisaen	Tagatised
Eelarve (MAKis 38 mln €)	5 mln €	17 mln €	16 mln €
Sihtrühm	Maapiirkonna põllumajanduslikud ja mittepõllumajanduslikud mikro- ja väikeettevõtted	Maapiirkonna põllumajanduslikud ja mittepõllumajanduslikud VKE-d, tootjarühmad	Maapiirkonna põllumajanduslikud ja mittepõllumajanduslikud mikro- ja väikeettevõtted, tootjarühmad
Laenusumma	Kuni 100 000 € (otselaen või kaaslaenamine)	500 000 – 2 000 000 € (tootjarühmadele 6 000 000 €), kaaslaenamine pankadega	Kuni 80% laenusummast
Laenu pikkus	Kuni 5 aastat + maksepuhkus	5 – 10 aastat (tootjarühmadele kuni 15 aastat)	Kuni 10 aastat
Intress üldjuhul	Turupõhine	Turupõhine	Subsideeritud 2,5%
Eritingimused	Noortalunikel, alustavatel ettevõtetel subsideeritud intress	Tootjarühmadele subsideeritud intress	Tootjarühmadele, noortalunikel, alustavatel ettevõtetel subsideeritud intress 1,5%

PÕLLUMAJANDUS-
MINISTEERIUM

Aitäh!

Merle Saaliste

Merle.saaliste@agri.ee